

ОПП 1.2.16. Проектний аналіз

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Проектний аналіз» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Бакалавр» спеціальності «Економіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення концепцій, підходів і критеріїв визначення, порівняння й обґрунтування альтернативних рішень та проектів на основі системного підходу за умов найефективнішого використання наявних ресурсів.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна «Проектний аналіз» – нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки, тісно пов'язана з дисциплінами «Економіка підприємства», «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Планування і контроль на підприємстві», «Гроші і кредит», які вивчаються раніше, а також є базою для вивчення дисциплін «Управління проектами», «Бізнес-планування», «Стратегічне управління підприємством», «Фінансовий менеджмент».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Проектний аналіз» є формування системного уявлення про принципи, методи і засоби прийняття проектних рішень, що дає можливість раціонально використовувати наявні ресурси для задоволення суспільних і власних потреб.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Проектний аналіз» є вивчення основних концепцій, понять, методів і підходів, які використовуються і у світовій практиці під час аналізу проектних рішень, з'ясування найважливіших проблем, пов'язаних з реалізацією проектів на національному, регіональному, галузевому та місцевому рівнях; оволодіння аналітичними навичками, інструментарієм, потрібними для проведення перед проектних заходів; засвоєння методів оцінювання проектів, способів і засобів залучення ресурсів для реалізації проектів і механізмів управління ними.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- зміст, ознаки та класифікацію проектів;
- фази життєвого циклу проекту та їх характерні особливості;
- поняття та класифікацію вигод і затрат у проектному аналізі;
- прийоми визначення теперішньої і майбутньої вартості грошових коштів та фактори, що впливають на їх зміни у часі;
- економічний зміст поняття «грошовий потік», особливості його розрахунку;
- методику проведення маркетингового аналізу проекту;
- методику проведення технічного аналізу проекту;
- методику проведення інституційного аналізу проекту;
- методику проведення екологічного аналізу проекту;
- методику проведення соціального аналізу проекту;
- методику проведення фінансового аналізу проекту;
- методику проведення економічного аналізу проекту;
- критерії прийняття та принципи оцінки ефективності проектних рішень;
- причини виникнення, прийоми аналізу й оцінки проектних ризиків; методи їх зниження.

вміння:

- розподіляти види діяльності по реалізації конкретного проекту по фазах його життєвого циклу;

- визначати цінність проекту на основі обчислення обсягів вигод і затрат з врахуванням альтернативної вартості використання задіяних ресурсів;
 - обчислювати теперішню та майбутню вартість грошей за допомогою дисконтування та компаундування;
 - формувати проектний грошовий потік;
 - розробляти комплекс маркетингу націлений на дослідження ринку продукції проекту та заходи по його просуванню;
 - виявляти та вимірювати економічні наслідки проекту;
 - оптимізувати техніко-технологічні параметри проекту;
 - визначати та оцінювати соціальні ефекти від здійснення проекту;
 - оптимізувати вплив на проект факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації;
 - розраховувати економічні показники для оцінки фінансових результатів проектної діяльності;
 - обчислювати економічний ефект проекту на макроекономічному рівні;
 - визначати інтегральні показники та критерії ефективності проектних рішень;
 - аналізувати та оцінювати проектні ризики.
- способи мислення:* словесно-логічне, теоретичне, продуктивне, репродуктивне, інтуїтивне, творче;
- професійні, світоглядні і громадянські якості:* аналітичне мислення, ініціативність, самостійність, послідовність, практичний інтелект, рішучість, уважність, дисциплінованість, цілеспрямованість, емоційно-вольова зрілість, спостережливість, уважність, ініціативність, організованість, відповідальність, гуманізм;
- морально-етичні цінності:* загальнолюдські, національні, особистісні – осмислена морально-професійна позиція, самоаналіз, саморегуляція професійної поведінки, усвідомлення своїх професійних обов'язків.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 години 6 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Проектний аналіз як методологія та навчальна дисципліна.

Основні складові проектного аналізу, ідея, концепція проекту, постановка завдання на вирішення ідеї, концепція проектного аналізу, життєвий цикл проекту, реалізація проекту, аналіз і оцінка можливостей реалізації завдання, ідеї, розробка проекту, укладення угод, розробка проектно-кошторисної документації, будівництво, навчання експлуатаційного персоналу, введення в експлуатацію, виведення на проектну потужність, розширення реконструкція моніторингу, види проектного аналізу, методи, засоби та інструментарій проектного аналізу, принципова схема змісту проектного аналізу, зовнішні фактори проектного аналізу, внутрішні фактори проектного аналізу, принципи проектного аналізу, основні ознаки проекту, економічна взаємозалежність проектів, середовище проекту. Предмет і метод курсу. Місце і завдання дисципліни в системі підготовки фахівців економічного профілю. Поняття і сутність економічної категорії «Проектний аналіз». Якісна і кількісна характеристика проектного аналізу. Зміст і характеристика проектного аналізу. Класифікація видів проектного аналізу.

Тема 2. Концепція проекту.

Концепція проектного аналізу. Головні ознаки проекту. Класифікація проектів: за типом проекту, за видом проекту, за тривалістю здійснення проекту, за масштабом проекту, за складністю, за класом проекту, мультипроект, мегапроект. Принципи проектного аналізу. Принцип альтернативності. Принцип обумовленості. Принцип маржинальності. Принцип «з проектом» та «без проекту». Проектний аналіз як внутрішня складова процесу управління проектом. Принципом проектного аналізу є визначення

строку початку і завершення проекту.

Тема 3. Життєвий цикл проекту.

Розробка та реалізація інвестиційного проекту. Передінвестиційна фаза. Інвестиційна фаза. Експлуатаційна фаза. Стадія підготовки проекту. Технічна і технологічна здійснюваність проекту. Екологічна, соціальна й інституційна допустимість. Фінансова та економічна доцільність. Оцінка альтернатив проекту. Цикл проекту. Цикл інвестиційного проекту і його структура. Фактори зовнішнього оточення проекту. Інвестиційний цикл проекту. Стратегія проекту і його межі. Концепція маркетингу і дослідження ринку. Історія проекту. Стадії реалізації передінвестиційної фази. Стадії інвестиційної фази. Стадії експлуатаційної фази проекту. Реінвестиції. Оцінка ризику і невизначеності зовнішнього середовища. Стадії розробки проекту (детального проектування). Введення в експлуатацію. Заключна оцінка проекту.

Тема 4. Концепція витрат і вигід у проектному аналізі.

Визначення цінності проекту. Поняття явних і неявних вигод і затрат. Альтернативна вартість та її використання у проектному аналізі. Визначення вигод у проектному аналізі. Поняття затрат у проектному аналізі. Особливості визначення затрат у проектних розрахунках. Модель оцінки додаткових затрат. Модель оцінки додаткових вигод. Встановлення якісного складу вигод і затрат, які виникають у результаті матеріальних впливів проекту. Вимірювання у грошових одиницях зазначених вигод і затрат. Визначення реальних і майбутніх грошових показників, які характеризують вигоди і затрати проекту. Порівняння потоків вигод і затрат на основі критеріїв, прийнятих для даного проекту. явні і неявні вигоди і затрати. Концепція альтернативної вартості. Класифікаційні ознаки витрат: можливість відображення у бухгалтерській звітності (бухгалтерські та економічні); ступінь динамічності витрат залежно від збільшення чи зменшення обсягів виробництва (постійні, змінні); період здійснення затрат (довгострокові, короткострокові); спосіб віднесення затрат на одиницю продукції (середні, граничні); походження витрат (експлуатаційні, фінансові); ступінь покриття реальної вартості; можливість розподілу. Постійні та змінні витрати. Короткострокові, середні та довгострокові витрати.

Тема 5. Цінність грошей у часі.

Цінність грошей у часі. Інвестиційний проект з ординарним грошовим потоком. Інвестиційний проект з неординарним грошовим потоком. Елементи грошового потоку. Дисконтування. Процес дисконтування. Процес компаундування. Дійсна вартість вкладених у проект коштів. Сутність часового аспекту вартості грошей. Ануїтет. Урахування впливу інфляції на процентну ставку. Основні параметри інфляції. Темп інфляції. Реальна процентна ставка. Номінальна процентна ставка. Номінальна вартість грошей. Розрахунок грошових потоків з урахуванням інфляції. Розрахунок реальних грошових потоків. Урахування інфляції на процентну ставку. Концепція часового аспекту вартості грошей. Майбутня вартість вкладених у проект коштів. Вартість грошей у часі. Концепція вартості грошей у часі. Процес нарощення та дисконтування. Складні проценти. Теперішнє і майбутнє значення ануїтету. Процес інвестування. Аналіз вигід і затрат. Неявні вигоди (затрати) чиста приведена вартість (NPV). Період окупності.

Тема 6. Проектний грошовий потік.

Поняття грошового потоку. Поняття грошових потоків в основній діяльності підприємства. Оцінка ефективності участі в проекті. Економічна ефективність проекту. Склад грошових потоків від фінансової діяльності. Потік реальних грошей. Інвестиційна діяльність по проекту. Операційна діяльність. Сальдо реальних грошей. Сальдо накопичених реальних грошей. Показники комерційної ефективності. Різниця між припливом і відтоком коштів від інвестиційної й операційної діяльності. Різниця між припливом і відтоком коштів від інвестиційної й операційної і фінансової діяльності. Різниця між припливом і відтоком коштів від інвестиційної й операційної діяльності в кожному періоді здійснення проекту. Негативна величина сальдо накопичених реальних

грошей. Мета визначення балансу грошових потоків.

Тема 7. Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень.

Принципи оцінки ефективності проектних рішень. Методика розрахунку основних фінансових критеріїв. Порівняння проектів за допомогою різних критеріїв оцінки. Неформальні процедури відбору та оцінки проектів. Система аналітичних показників. Інтегральні показники. Чисті дисконтовані грошові потоки, чиста теперішня вартість, коефіцієнт вигоди – затрати, внутрішня норма дохідності, період окупності, еквівалентний ануїтет, ефективність витрат. показник чистої теперішньої вартості (NPV), коефіцієнт вигоди – затрати (B/C), внутрішня норма дохідності (IRR). Залежність величини NPV від значення ставки дисконту. Фінансовий профіль проекту без наростаючого підсумку. Фінансовий профіль чистої теперішньої вартості. строку окупності (PB). Еквівалентний ануїтет (EA) Рентабельність інвестицій (PI). Критерій Бруно. Суспільна значущість проекту: вплив на імідж компанії-інвестора; відповідність меті інвестора; ринковий потенціал продукту, що створюється; відповідність фінансовим та організаційним можливостям інвестора; екологічність та безпечність проекту; рівень ризику; відповідність нормативно-правового середовища реалізації проекту. Експертно-аналітичні методи. Критерії відбору інвестиційних проектів. Вибір формальних критеріїв.

Тема 8. Динамічний аналіз беззбитковості проекту.

Аналіз беззбитковості, показник беззбитковості, змінні витрати, постійні витрати. Точка беззбитковості виробництва. Управління структурою витрат за проектом. Поняття і розрахунок беззбитковості проекту. Особливості визначення різних видів точки беззбитковості проекту. Використання операційного лівериджу для прийняття проектних рішень. Особливості прийняття рішень в умовах динамічних змін. Розрахунок для різних обсягів виробництва. Залежність витрат від обсягу виробництва. оцінка структури затрат за проектом та можливість управління цією структурою, визначення раціональності обраного масштабу та можливості скорочення обсягів виробництва, оцінка передбачуваної ціни на проект з тими цінами, які можуть складатися на ринку, визначення запасу фінансової міцності. Операційні грошові потоки та обсяг продажу. Операційний леверидж. Тривалість життєвого циклу проекту. Фінансова точка беззбитковості.

Тема 9. Оцінювання і прийняття проектних рішень за умов ризику та невизначеності.

Поняття ризику та невизначеності. Класифікація проектних ризиків. Причини виникнення та наслідки проектних ризиків. Методи аналізу й оцінки ризиків інвестиційних проектів. Методи зниження ризику. Аналіз чутливості та аналіз міри ризику. Систематичні і несистематичні ризики. Проектні ризики. Види ризиків, що виникають на різних стадіях життєвого циклу проекту. Ризики пов'язані з нестабільністю нормального поля режиму інвестування. Зовнішньоекономічні ризики. Можливість змін природно-кліматичних умов, стихійного лиха. Можливість погіршення політичної ситуації, несприятливі соціально-політичні зміни. Коливання ринкової кон'юнктури ринкового курсу. Неправильна оцінка ринкової ситуації (ємність ринку, рівень конкуренції). Ризик зміни пріоритетів розвитку підприємства і підтримки з боку керівництва. Динамічні ризики непередбачених змін вартості основного капіталу. Причини виникнення ознаки та наслідки різних функціональних ризиків проектів. Технічні ризики. Фінансові ризики. Головний наслідок ризику. Мета аналізу ризику. Процедура експертної оцінки ризику. визначення видів ризику і граничного рівня його припустимої величини; встановлення ймовірності настання ризикової події і небезпечності даного ризику для успішного завершення проекту; визначення інтегрального рівня за кожним видом ризику і вирішення питання про прийнятність даного виду ризику для учасників проекту. Алгоритм проведення аналізу чутливості. Визначення критичних змінних, що впливають на величину чистої теперішньої вартості (NPV); оцінка впливу зміни однієї змінної проекту (при незмінності всіх інших) на величину чистої теперішньої вартості; розрахунок впливу зміни змінної, що

досліджується, на величину відхилення одержаної NPV від базової (оцінка еластичності, чутливості до зміни чистої теперішньої вартості від зміни змінної проекту); визначення межового (критичного) значення змінної і можливого допустимого її відхилення від базового сценарію проекту; розрахунок показника чутливості і критичного значення для кожної змінної проекту і ранжування їх за убуттям (чим вища чутливість NPV, тим важливіша перемінна для значення чистої теперішньої вартості, а значить, для проекту). Факторна еластичність показників ефективності проекту. Матриця перевірочних процедур залежно від важливості змінної проекту та можливості її прогнозу.

Тема 10. Маркетинговий аналіз.

Мета і завдання проектного аналізу, концепції маркетингу, ціль маркетингових досліджень, методи маркетингового аналізу, основні завдання передбачає вибір концепції маркетингу, мета дослідження ринку, структурне дослідження ринку, аналіз ринкових можливостей ринку, прогноз обсягів збуту продукції, організація просування товарів, формування ціни на продукцію, просування продукції, інформація для маркетингових досліджень, план маркетингу, контроль поточних показників у порівнянні з плановими, прогнозування обсягів збуту продукції, цінова політика і канали збуту, реклама, концепція виробництва, концепція товару, концепція збільшення продажів, створення мережі оптової і роздрібною торгівлі, реклама і стимулювання збуту, постановка завдань ціноутворення і визначення меж попиту, аналіз витрат і цін конкурентів.

Тема 11. Технічний аналіз.

Місце розташування проекту, масштаб проекту, технологія, устаткування, організація його експлуатації і ремонту, інфраструктура, схема підприємства, організація підготовки і реалізації проекту, графік виконання проекту, підготовка й освоєння виробництва, забезпечення якості, розрахунок витрат на реалізацію проекту, матеріально-технічне забезпечення, поточні витрати на виробництво і збут. Приклад вибору оптимального технічного рішення. Етапи технічного аналізу. Мета технічного аналізу. Технологічна інфраструктура. Дослідження місця реалізації проекту. Аналіз вибору технології. Правило вибору технології. Ключові фактори вибору серед альтернативних технологій зводяться до аналізу таких аспектів використання технологій.

Тема 12. Інституціональний аналіз.

Ціль інституціонального аналізу, зовнішні фактори, аналіз внутрішніх факторів. Складові елементи економічного середовища проекту. Аналіз можливостей виробничого менеджменту. Аналіз трудових ресурсів. Аналіз організаційної структури. Напрями проведення заходів щодо зміцнення можливостей залучених організацій на різних етапах інституціонального аналізу. Завдання інституціонального аналізу. Мета інституціонального аналізу. Етапи аналізу. Характеристика та оцінка політичних і економічних факторів, що впливають на проект, оцінка найважливіших законів і нормативних аспектів пов'язаних з проектом. Внутрішнє середовище, що включає: (узгодження цілей проекту і цілей організації, оцінка рівня і діапазону керування, структурний поділ організації, оцінка розподілу видів діяльності по підрозділах, кадрове забезпечення проекту, оцінка сильних і слабких сторін організації проекту. Напрямок діяльності. Аналіз і прогноз політичної ситуації, аналіз і прогнозування структури ВВП, рівня інфляції, бюджетного дефіциту, вартості кредитів, податкового оточення, валютного режиму і режиму зовнішньої торгівлі. Оцінка проводиться шляхом перевірки на правильність таких принципів: принцип єдності мети, принцип ефективності, принцип діапазону керування, скалярний принцип, принцип делегування, принцип абсолютної відповідальності, принцип паритету повноважень і відповідальності, принцип єдиноначальності, принцип рівня повноважень, принцип розподілу праці, принцип функціонального визначення, принцип поділу, принцип мети відбору кадрів, принцип визначення меж робіт, принцип оцінки менеджерів, принцип відкритого змагання, принцип навчання менеджерів. Збір даних про оточення проекту і можливостей організації.

Тема 13. Екологічний аналіз.

Принципи проведення екологічного аналізу, наслідки впливу проекту на навколишнє середовище. При аналізі інвестиційних проектів можна виділити такі механізми комплексної системи забезпечення екологічної безпеки: оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС), державна і суспільна екологічна експертиза, державний виробничий і суспільний екологічний контроль, екологічний моніторинг, ліцензування, екологічна сертифікація, екологічне страхування, страхування в сфері надрокористування і водокористування, екологічний аудит у тому числі страховий, аудит надрокористування, аудит водокористування, енергоаудит, економічний і фінансовий механізми охорони навколишнього середовища і природокористування, розробка і впровадження передових сучасних систем екологічного управління на підприємствах галузі, безперервна й попереджувальна екологічна освіта та підвищення кваліфікації кадрів керівників і фахівців). Методи керування природокористуванням на різних етапах інвестиційного процесу. Наближена вартісна оцінка екологічних наслідків реалізації проекту. Наближений перелік робіт з екологічного аналізу на різних стадіях проекту. Оцінка впливу проекту на продуктивність, оцінка наслідків для продуктивності «з проектом» і «без проекту», встановлення причин. Оцінка впливу проекту на продуктивність, оцінка наслідків для продуктивності «з проектом» і «без проекту», встановлення причин, зв'язку і суми витрат, визначення підвищення продуктивності праці працівників чи їхніх заробітків (або зниження захворюваності), визначення економії витрат на медичне обслуговування, оцінка не одержаного доходу від альтернативних способів використання ресурсів. Вплив проекту на навколишнє середовище. Проект має негативний вплив на навколишнє середовище. Втрата доходу від медичних витрат у результаті заподіяної екологічної шкоди. Для реалізації проекту використовуються унікальні природні ресурси. Мета екологічного аналізу. Нормативна база екологічного аналізу. Основні критерії екологічної оцінки. Фактори впливу навколишнього середовища.

Тема 14. Соціальний аналіз.

Мета соціального аналізу. Основні компоненти соціального аналізу. Елементи соціального аналізу проекту. Соціальне середовище. Визначення регіону, величини території, що перебуватиме в зоні впливу проекту. Відображення реального стану соціальних явищ і процесів. Визначення факторів, що впливають на їх зміну. З'ясування провідних тенденцій розвитку суспільних відносин і знаходження оптимальних шляхів і засобів їх удосконалення. Обґрунтування управлінських рішень і оцінка ефективності їх реалізації. Аналіз узагальнення інформації і прогнозування соціальної ситуації. Вивчення наявних протиріч і вироблення рекомендацій з подолання недоліків, що заважають успішній реалізації проекту. Складові соціального аналізу, пошук відповідності проекту культурі та організації населення в зоні його реалізації, визначення впливу проекту на фактори, які аналізуються, розробка заходів для забезпечення зацікавленості населення в реалізації проекту. Результати соціального аналізу проекту. Особливості соціального аналізу. Завдання соціального аналізу. Проведення соціального аналізу проекту. Аналіз соціальної культури населення. Аналіз впливу соціального середовища.

Тема 15. Фінансовий аналіз.

Аналіз фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз основних факторів, які впливають на фінансовий стан і результати. Прогноз основних показників фінансового стану і результатів діяльності підприємства. Етапи фінансового аналізу. Аналіз фінансового стану підприємства, які виконують проект, за попередні роки. Прогноз об'ємів реалізації продукції проекту. Оцінка інвестиційних витрат за рахунок поточних затрат за проектом. Прогноз прибутку. Прогнозування грошових потоків за проектом. Прогнозування бухгалтерського балансу. Визначення потреби у фінансових ресурсах та їх джерел для реалізації проекту, організація фінансування проекту. Розрахунок показників ефективності проекту з урахування ризиків та невизначеності. Аналіз ліквідності балансу. Коефіцієнт абсолютної ліквідності. Коефіцієнт термінової ліквідності. Коефіцієнт поточної ліквідності. Показники рентабельності. Рентабельність

власного капіталу. Рентабельність сукупних активів. Ліквідність підприємства.

Тема 16. Економічний аналіз.

Мета і цілі економічного аналізу. Економічний аналіз за допомогою альтернативної вартості. Визначення економічної цінності проекту. Основні фактори, що впливають на економічну цінність проекту. Основна ідея економічного аналізу. Показники економічного аналізу. Фактори, що впливають на економічну цінність проекту. Визначення економічної вартості інвестиційного проекту. Імпортний та експортний паритет цін. Оцінка впливу проекту на економіку країни. Аналіз економічних аспектів. Економічна цінність проекту. Фінансові вигоди і витрати. Трансферти. Визначення економічної вартості проекту. Формування фінансової та економічної паритетних цін експорту. Формування фінансової та економічної паритетних цін імпорту. Коефіцієнт переведення (або коефіцієнт перерахунку). Оцінка впливу проекту на економіку країни. Економічна привабливість проекту. Економічна цінність проекту. Тіньова ціна. Основні завдання аналізу економічної ефективності інвестиційних проектів.

3. Рекомендована література

Основна

1. Аналіз вигід і витрат: [практичний посібник] / Секретаріат Ради скарбниці Канади / Світлана Соколик (пер.). – 2. вид. – К.: Основи, 2000. – 176 с.
2. Бардиш Г.О. Проектний аналіз: [підручник] / Національний банк України; Львівський банківський ін-т. – Львів: ЛБІ НБУ, 2004. – 416 с.
3. Батенко Л.П. Управління проектами: [навч. посібник] / Л.П. Батенко, О.А. Загородніх, В.В. Ліщинська. – К.: КНЕУ, 2003. – 231 с.
4. Богоявленська Ю.В. Проектний аналіз: [навч. посіб.] / Ю.В. Богоявленська. – К.: Кондор, 2004. – 336 с.
5. Верба В.А. Проектний аналіз: [підручник] / В.А. Верба, О.А. Загородніх. – К.: КНЕУ, 2000. – 322 с.
6. Верба В.А. Проектний аналіз: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / В.А. Верба, О.М. Гребешкова – К.: КНЕУ, 2002.
7. Волков И.М. Проектный анализ / И.М. Волков, М.В. Грачёва. – М.: Банки и биржи, 1998.
8. Кобиляцький Л.С. Управління проектами: [навч. посібник] / Міжрегіональна академія управління персоналом (МАУП). – К.: МАУП, 2002. – 198 с.
9. Митяй О.В. Проектний аналіз: [навч. посіб.] / О.В. Митяй. – К.: Знання, 2011. – 311 с.
10. Проектний аналіз / С.О. Москвін. – К.: Лібра, 1998. – 366 с.
11. Тарасюк Г.М. Управління проектами: [навч. посібник] / Г.М. Тарасюк. – К.: Каравела, 2004. – 344 с.

Допоміжна

12. Бабець Є.К. Теорія капітального інвестування: [навч. посібник] / Є.К. Бабець, О.П. Гузенко. – Донецьк: Наука і освіта, 2003. – 209 с.
13. Бард В. Экономика проектного анализа. Практическое руководство / В. Бард, Б. Дирен – Вашингтон: Институт экономического развития Всемирного Банка, 1991.
14. Беренс В. Руководство по оценке эффективности инвестиций / В. Беренс, П. Хавранек – М.: АОЗТ «Интерэксперт», Инфра – М, 1995.
15. Бирман Г. Экономический анализ инвестиционных проектов / Г. Бирман, С. Шмидт – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997.
16. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк – К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001.
17. Бордмен Ентоні Е., Грінберг Девід Х., Вайнінг Ейдан Р., Веймер Девід Л. Аналіз вигід і витрат: Концепції і практика / Олексій Мороз (пер. з англ.), Тетяна Мороз (пер. з англ.). – 2-ге вид. – К.: АртЕк, 2003. – 547 с.

18. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика: [навч. посібник] / Л.М. Борщ. – К.: Знання, 2005. – 470 с.
19. Бромвич М. Анализ экономической эффективности капиталовложений / М. Бромвич – М.: Инфра-М, 1996.
20. Вітлінський В.В. Економічний ризик і методи його вимірювання / В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний – К.: Нац. університет ім.Шевченка, 1996.
21. Гайдис Н.М. Інвестування: [навч. посіб.] / Національний банк України; Львівський банківський ін-т. – Львів, 2002. – 271 с.
22. Горохов М.Ю. Бизнес-планирование и инвестиционный анализ / М.Ю. Горохов, В.В. Малов – М.: Филинь, 1998.
23. Гуткевич С.О. Інвестування: теорія і практика: [навч. посібник] / Європейський ун-т. – К.: Вид-во Європейського університету, 2006. – 234 с.
24. Дегтяренко В.Н. Оценка эффективности инвестиционных проектов / В.Н. Дегтяренко – М.: Экспертное бюро, 1997.
25. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: [навч. посіб.] / Л.І. Донець. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
26. Дребот Н.П. Методичні аспекти вибору напрямів інвестування на підприємстві / Інститут регіональних досліджень НАН України; Національний банк України. – Львів, 1998. – 28 с.
27. Єрмошенко М.М. Аналіз і оцінка інвестиційних проектів: [навч. посібник] / М.М. Єрмошенко, І.О. Плужников. – К.: Національна академія управління, 2004. – 155 с.
28. Загвойська Л.Д., Маселко Т.Є., Якуба М.М. Економічний аналіз інвестиційних проектів: [навч. посібник] / Л.Д. Загвойська, Т.Є. Маселко, М.М. Якуба. – Львів: Афіша, 2006. – 317 с.
29. Інвестування: [навч. посіб.] / Укладач П.П. Омеляненко (ук-лад.). – Суми: Довкілля, 2003. – 118 с.
30. Лудченко Я.О. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів: [навч. посіб.] / Я.О. Лудченко. – К.: Ельга, 2004. – 208 с.
31. Мойсеєнко І.П. Інвестування: [навч. посібник] / І.П. Мойсеєнко. – К.: Знання, 2006. – 490 с.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.kiev.ua>. – веб-сторінка Верховної Ради України.
2. <http://www.gov.ua>. – веб-сторінка Кабінету Міністрів України.
3. <http://www.minagro.kiev.ua>. – веб-сторінка Міністерства агропромислової політики України.
4. <http://www.me.gov.ua/kaznach./plsq1/kaza.a.10> – веб-сторінка Головного управління державного казначейства України.
5. <http://www.ukrstat.gov.ua> – веб-сторінка Державного комітету статистики України.